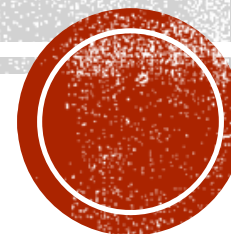
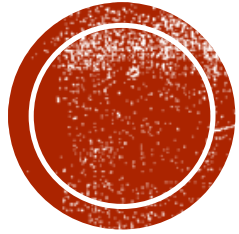

روان شناسی تجربی

کلاس روان شناسی تجربی - دکتر ساعتچی

روان شناسی آزمایشی یا تجربی از نظر موضوعی قابل تعریف نیست چون همه ی شاخه های روان شناسی را در بر می گیرد و به نظر می رسد تنها شاخه ی روان شناسی که قابل تعریف نیست و باید از نظر روش شناسی آن را تعریف کرد.

تعریف روان شناسی تجربی یا آزمایشگاهی:

- روان شناسی تجربی شاخه ای از روان شناسی است که در مطالعه ی پدیده ها از روش آزمایشی استفاده می کند.
- در روان شناسی تجربی استفاده از وسیله و ابزار، هدف نیست یعنی روان شناسی تجربی کاربرد ابزارهای مختلف نیست پس با نبودن آزمایشگاه روان شناسی نیز می توان دست به آزمایش در حیطه ی مسائل روان شناسی زد. ابزارهای آزمایشگاهی تنها به ما کمک می کنند تا اندازه های به دست آمده دقیق باشند و شرایط آزمایش برای همه یکسان باشد.
- روان شناسی تجربی همان روان شناسی آزمایشگاهی است پس باید آن را با روان شناسی اجتماعی، بالینی و حیوانی متمایز دانست.
- روان شناسی تجربی را نوعی از روان شناسی می دانند که در آن از روش آزمایشی استفاده می شود، هرچند که در بیان روش آزمایشی اختلاف نظرهایی وجود دارد.
- عده ای دیگر، روان شناسی تجربی را نوعی روان شناسی می دانند که در آن فقط از ابزارهای دقیق آزمایشگاهی استفاده می شود پس طبق این نظر، آزمون ها را نباید از جمله ابزار روان شناسی آزمایشی به حساب آورد.

ریشه های فلسفی روان شناسی تجربی

- نظریه ی دوگانه نگری
- نفوذ نوشته های دکارت—تعامل ذهن و بدن
- فلاسفه ی تجربی نگر بریتانیایی مانند لاک، برکلی، هیوم و هارتلی— استفاده از مدل های مکانیکی
- روان شناسان آلمانی— مطالعه ی نظام های حسی مثل چشم/گوش
- انجمن روان شناسان برلین: تمامی پدیده ها می تواند با قوانین علمی توضیح داده شود.
- ۴ تن از دانشمندان جوان این انجمن با خون خود نوشتند تمامی نیروهای موجود در انسان فیزیکی و یا شیمیایی هستند.

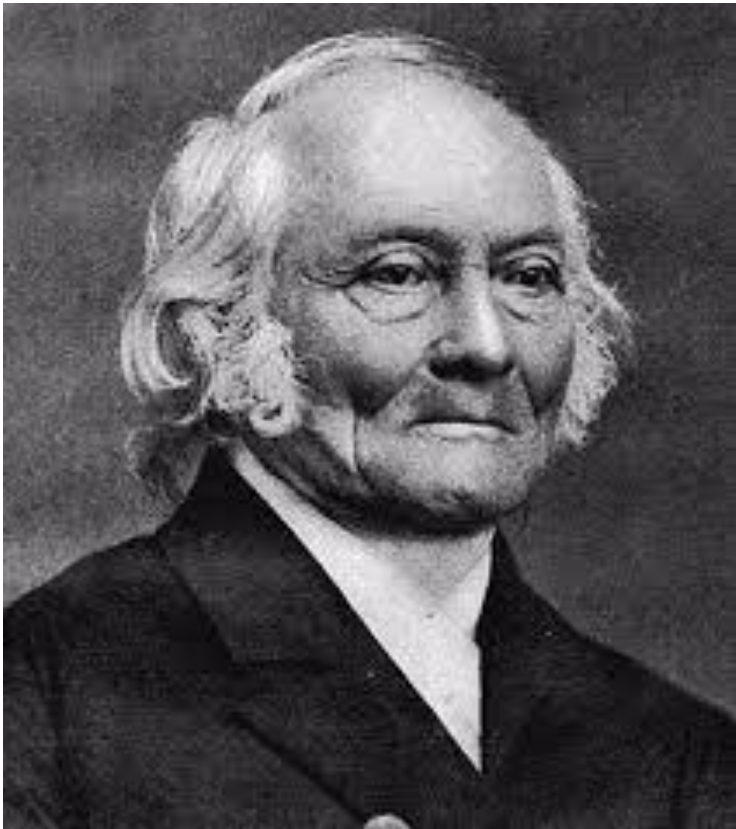

آغاز روان شناسی آزمایشی یا تجربی

کاربرد روش های تجربی در حل مسایل مربوط به ذهن که از فیزیولوژی وارد روان شناسی شد بزرگترین رویداد در تاریخ روان شناسی است و هیچ رویدادی با آن قابل مقایسه نیست روان شناسی آزمایشی بی تردید از آلمان آغاز شد.

چرا روان شناسی نوین از آلمان شروع شد و چرا از انگلیس و فرانسه شروع نشد؟

- ارنست وبر (۱۷۹۵-۱۸۷۴):
- علاقه ی زیادی به فیزیولوژی اعضای حسی داشت و از روش های آزمایشی فیزیولوژی در مطالعه ی مسایلی که ماهیت روان شناختی داشتند استفاده کرد.
- روان شناسی را به علوم طبیعی پیوند زد راه را برای پژوهش های آزمایشی در مطالعه ذهن هموار کرد.
- رابطه ی ذهن و بدن یعنی رابطه بین محرک و احساس ناشی از آن را مورد مطالعه قرار داد
- پژوهش های وی دقیق ترین مفهوم، پژوهش های آزمایشی است.
- استانه ی مطلق و استانه ی اختلافی

- گوستاو تئودو فخنر (۱۸۰۱-۱۸۸۷)
- کارهای او را می توان شروع رسمی روان شناسی تجربی دانست.
- ذهن و بدن هر دو جنبه های یک وحدت بینادی اند
- افزایش شدت محرک شدت احساس را به نسبت یک به یک افزایش نمی دهد.

- هرمن لودویگ فردیناند فن هلمهولتز (۱۸۲۱-۱۸۹۴)
- یک فیزیکدان و فیزیولوژیست
- احساسهای صدا و نورشناسی فیزیولوژیک دو کتاب معروف اوست.
- وی نظریه رنگ بینی توماس یانگ فیزیکدان انگلیسی که در سال ۱۸۰۲ معرفی شد را تکمیل کرد.
- سه نوع گیرنده رنگ سبز قرمز و ابی وجود دارد.
- بین احساس و ادراک تمایز قائل شد.
- سرعت تکانه های عصبی در بینایی و شنوایی

■ ویلهلم وونت:

■ روانشناسی تجربی به عنوان یک رشته آکادمیک مدرن در قرن نوزدهم پدید آمد که ویلهلم وونت یک رویکرد ریاضی و تجربی را به این حوزه معرفی کرد.

■ کتاب ادراک حسی و بیان دیدگاه های خود درباره ی روان شناسی آزمایشی

■ وونت اولین آزمایشگاه روانشناسی را در لایپزیگ ، آلمان تأسیس کرد. روانشناسان آزمایشی دیگر ، از جمله هرمان ابینگینگ هاوس و ادوارد تیچینر ، درونگری را در بین روشهای تجربی خود قرار دادند.

روان شناسی تجربی:

با فخر متولد

شد

به وسیله ی
هلمهولتز تغذیه

شد

توسط وونت
پرورش یافت

■ چارلز بل:

■ چارلز بل یک فیزیولوژیست انگلیسی بود که سهم اصلی آن تحقیق در مورد سیستم عصبی بود. او جزوه ای نوشت که خلاصه تحقیقات خود در مورد خرگوش ها است. تحقیقات وی نتیجه گرفت که اعصاب حسی در ریشه های خلفی (پشتی) نخاع وارد می شوند و اعصاب حرکتی از ریشه های قدامی (شکمی) نخاع بیرون می آیند.

■ یازده سال بعد ، یک فیزیولوژیست فرانسوی فرانسوا مگندی بدون این که از تحقیقات بل آگاه باشد ، همان یافته ها را منتشر کرد. به دلیل اینکه بل تحقیقات خود را منتشر نکرد ، این کشف به قانون بل مگندی خوانده شد.

مکاتب روان شناسی:

ساختی نگری

کنشی نگری

رفتاری نگری

روان شناسی گشتالت

روان تحلیلی نگری

گرایش های جدید

ساختی نگری

بنیان گذار: تیچنر

عناصر تجربه چیستند؟ چگونه ترکیب می شوند؟ چرا و علت آن چیست؟

هناصر اصلی :

۱- احساس ها

۲- تصاویر ذهنی یا اندیشه ها

۳- عواطف یا واکنش های هیجانی

از نظر تیچنر تجربه هشیار اولین موضوعی که روان شناسی باید به تحلیل آن بپردازد. او از روش درون گری برای انجام این کار استفاده نمود.

کنشی نگری

- جان دیویی آغاز گر کارکرد گرایی بود
- تحت تاثیر داروین بود.
- موضوع اصلی کنش گرایی مطالعه ی مطالعه ی ذهن از طریق کارکردهای آن است.
- موضوع اصلی روان شناسی کنش گرا عبارت بود از عملکردها، اعمال یا کنش های ذهنی و اهداف آنها. به نظر ایشان، وظیفه روان شناسی این نبود که ساختارهای ذهن را مطالعه کند، بلکه می بایست کنش های ذهنی را بشناسد. "چیستی" آگاهی مورد توجه نبود بلکه "چرایی" آن مورد تاکید قرار داشت.
- آنها بر اهمیت اینکه چگونه انسان ها از این فرایندها برای کنار آمدن با محیط استفاده می کنند و اینکه یک فرد چگونه فرایندهای ادراک ، توجه، تفکر و هیجان را برای ارضای نیازهایشان به کار می گیرد تاکید داشتند.

رفتاری نگری

بنیان گذار مکتب رفتارنگری واتسون است.

به نظر واتسون مشکل واقعی کنشی نگری و ساختی نگری در روش شناسی آنها بود.

از نظر وی برای اینکه روان شناسی به صورت علم در بیاید داده های آن باید مانند سایر علوم دیگر قابل واریسی باشد و برای نیل به این مقصود روان شناسی باید خود را به رویدادهای قابل مشاهده و اندازه گیری، یعنی رفتار، محدود کند.

از نظر رفتاری نگری غالب رفتارها اموختنی اند و لذا مطالعه یادگیری در کانون توجه به آنها قرار گرفت.

روان شناسی گشتالت

- مکتب گشتالت در آلمان
- تجربه و رفتار را نمی توان به هشیاری و یا به واحدهای محرک-پاسخ تجزیه کرد و آنها تنها به عنوان یک کل قابل تحلیل هستند.
- پیروان این مکتب از مشاهده به عنوان یک ابزار ارزیابی استفاده کردند

روان تحلیلیگری

▪ فروید

- به مطالعاتی مانند توجه، احساس و یادگیری که به طور مرسوم توسط رویکردهای دیگر مورد مطالعه قرار گرفت، نپرداخت
- از نظر روش شناسی، بیشتر تحلیل های رفتار متکی بر مشاهده و استدلال استقرایی بود
- فروید روش های خاصی را در موقعیت های کاربردی به کار گرفت، اما پژوهش های کمی برای تعیین درست بودن آنها انجام داد تحلیل بالینی اختلالهای روانی سهم مهمی در پیشرفت روان شناسی به عنوان یک علم داشت
- روان تحلیلیگری جامعه رانسبت به مسایل روان شناختی، به گونه ای که تا آن زمان سابقه نداشت، علاقه مند کرد

گرایش های جدید

- از سال ۱۹۴۰ مکاتب روان شناسی به زوال گذاشت، در خلال جنگ جهانی دوم، روان شناسان در مشاغل و زمینه های مختلفی چون عقاید عمومی، تبلیغات، تفاوت های نژادی، خدمات نظامی، تعلیم حیوانات جهت کمک گرفتن، طراحی اتاق خلبان، آزمون هایی برای کارکنان، و نیز سر و کار داشتن با مسایل بالینی جنگ مانند خستگی ذهنی، افسردگیف تنیدگی به کار گرفته شدند.
- در این دوره عوامل انسانی که در آن زمان مهندسی انسانی نامیده می شد تحت نظم و ترتیب درآمد
- کاربرد روان شناسی تجربی در محیط هایی که قبلا به کار نمی رفت . روان شناسی اجتماعی و کودک
- روان شناسی شناختی
- تخصصی شدن

اصول روان شناسی آزمایشی (تجربی)

- قبل از آزمایش باید شرح حال شرکت کننده مورد مطالعه قرار گیرد تا محدودیت های او در حین آزمایش مورد توجه قرار گیرد.
- مهم تر از آزمایش عکس العمل های کلامی و حرکتی شرکت کننده است که باید دقیقا مورد نظر قرار گیرد
- اگر آزمایش مستلزم وسایلی است باید از قبل آماده شود
- نباید وسایل چند آزمایش باهم روی میز و در مقابل شرکت کننده قرار گیرد، بلکه باید آنها را کنار گذاشت و به تربیت که آزمایش انجام می شود وسایل آن در مقابل شرکت کننده قرار گیرد.
- اگر شرکت کننده شما کودک است نباید احساس امنیت و آرامش داشته باشد در غیر این صورت، پاسخ اصالت نخواهند داشت. از این رو در هر جلسه آزمایش قبل از آزمایش ، آزمایشگر با کودک صحبت می کند
- لحن آزمایش گر نباید به گونه ای باشد که جهت پاسخ را به شرکت کننده نشان دهد.

طراحی یک آزمایش

در طرح ریزی آزمایش پژوهشگر جهت کسب و جمع آوری اطلاعات لازم و مربوط به فرضیه به ابتکار نیاز دارد.
در این راستا

- ۱- برای تهیه ابزار و وسیله ی مناسب اقدام می کند؟ چه وسیله ای بهترین وجه دستکاری و مشاهده ی پدیده ی مورد نظر را امکان پذیر می کند؟
- ۲- کدام متغیرهای مزاحم ممکن است نتایج آزمایش را خدشه دار کند؟ و باید تا حد ممکن کنترل شود؟
- ۳- چه پدیده ای را بایستی مشاهده کرد و ثبت نمود و کدام واقعه را نادیده گرفت؟
- ۴- چه داده هایی را با چه روش آماری می توان ارزیابی و بررسی کرد؟

سوالات از این قبیل پژوهشگر را وادار می کند تا برای جمع آوری هر چه بیشتر اطلاعات و مدارک و لوازم مورد نیاز تلاش کند.

طراحی یک آزمایش

آزمایشگر می بایست پیش از انجام آزمایش یک طرح جامعی را آماده نماید. هنگامی که طرح کامل آزمایش را ترسیم گردید، تا حد ممکن آنرا مورد انتقاد قرار دهد. آزمایشگر اغلب از بسیاری از نکات مهم چشم پوشی می کند و یا آنها را به فرض غلط می انگارد. در صورت امکان نیز به کمک می گیرد و با دید انتقادی آنها به رفع عوامل به خطا اندازنده ی بلقوه می پردازد.

هر آزمایشگری می داند هیچ آزمایش عاری از خطا نیست و بنابراین کاملا عالمانه است که پیش از انجام این آزمایش این انتقادهای را بپذیرد.

با انجام طرح های مقدماتی به بسیاری از نکات مهم قابل جبران وقوف پیدا خواهیم کرد.

اخلاق در روان شناسی آزمایشی (تجربی)

- معیارهایی مقرر اخلاقی که در پژوهش های روان شناسی که به وسیله ی **APA** وضع شده است:
- قبول انجام هر پژوهشی که مغایر با اصول اخلاقی نباشد
- توجه به مخاطرات احتمالی نسبت به روان و جسم شرکت کننده
- توافق منصفانه و صریح در حقوق و تعهدات با شرکت کننده
- عدم استفاده از شیوه فریبکاری، مگر در شرایط ضروری پژوهش
- شرکت کننده در مورد حضور و غیاب خود آزادی عمل داشته باشد
- حفاظت از جان و مال و روان شرکت کنند در طی پژوهش
- ارائه اطلاعات کافی و صریح در حد نیاز به شرکت کننده درباره ی پژوهش مورد نظر
- تصحیح و رفع هر گونه پیامد ناخوشایند به حال شرکت کننده پس از انجام پژوهش
- مراقبت از جان حیوانات و آزار ندادن آنها در طی آزمایش

شرکت کننده های انسانی

- رفتار با شرکت کننده انسانی
- رعایت ادب و نزاکت با شرکت کننده ها
- انتظارات شرکت کننده ها از آزمایش و آزماینده ها
- همکاری شرکت کننده ها و پاداش مورد انتظار
- موضع دفاعی گرفتن بعضی شرکت کننده ها
- عدم همکاری برخی شرکت کننده ها
- فریب دادن شرکت کننده و نقش بازی کردن آزماینده

شرکت کننده های حیوانی

- رفتار اصولی و رعایت معیارهای اخلاقی با شرکت کننده های حیوانی
- مطالعه رفتارهای ساده
- کنترل بیشتر رفتار حیوانات
- منحصر بودن برخی حیوانات

